

Manuela SÎRBU
Lector Universitar Av. Dr.

Diana Monica CROITORU-ANGHEL
Av. Mediator

Soluționarea alternativă a litigiilor
Medierea conflictelor

Manuela SÎRBU
Lector Universitar Av. Dr.

Diana Monica CROITORU-ANGHEL
Av. Mediator

Soluționarea alternativă a litigiilor Medierea conflictelor

Universul Juridic
București
-2015-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2015, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU
VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE
SEMNĂTURA ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SÎRBU, MANUELA**

Soluționarea alternativă a litigiilor : medierea conflictelor

/ lect. univ. av. dr. Manuela Sîrbu, av. mediator Diana Monica
Croitoru-Anghel. - București : Universul Juridic, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-739-5

I. Croitoru-Anghel, Diana Monica

316.472.3(075.8)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Nota autorilor

În cadrul Comisiei pentru Afaceri Juridice a Parlamentului European a fost prezentat în anul 2014 un studiu de impact cu privire la implementarea normelor europene referitoare la mediere, în special Directiva 2008/52/CE și propunerile de măsuri concrete în vederea creșterii numărului de medieri în țările membre. Echipa de cercetare a fost condusă de profesorul Giuseppe De Paolo de la Universitatea Hamline din Statele Unite ale Americii. În urma studiului efectuat s-a concluzionat faptul că se impune adoptarea unor soluții practice legislative și non-legislative care să faciliteze accesul la metode alternative de soluționare a disputelor. Printre propunerile non-legislative, dar care să vizeze creșterea gradului de informare cu privire la soluționarea alternativă a disputelor, în special prin utilizarea medierii, se regăsește ***instituirea unui program de promovare și educare cu privire la mediere în facultățile de drept.***

Anticipând oarecum această concluzie din anul 2014, printre cursurile care se predau la facultatea de drept din cadrul Universității Titu Maiorescu, se numără cursul intitulat *Soluționarea alternativă a conflictelor*, curs ce își propune să prezinte studenților problematica complexă a procedurilor alternative de soluționare a disputelor, în special procedura medierii.

Prezenta lucrare are la bază cartea publicată în anul 2013, „Medierea Conflictelor”. Având în vedere modificările legislative intervenite atât la nivel național cât și la nivel european, autorii au considerat necesar ca ediția din anul 2013 să fie îmbunătățită și completată în acest sens.

Alături de capitolele consacrate de legislație, prezenta lucrare cuprinde și elemente de procedură civilă – considerații de ordin teoretic și practic cu referire la mediere, atât din perspectiva Codului de procedură civilă cât și din perspectiva Convenției de la Haga sau a Camerei Internaționale de Comerț de la Paris.

În ceea ce privește aspectele de procedură civilă în cazul aplicării medierii ca metodă alternativă de soluționare a conflictelor familiale în

conformitate cu dispozițiile *Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii*, am considerat important să aducem în atenția studenților facultății de drept problematica aplicării medierii în domeniul responsabilității părintești și a violenței domestice. Informația prezentată în această lucrare este preluată din *Ghidul de bune practici* elaborat în baza *Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii*. Documentul menționat subliniază importanța aplicării bunelor practici în domeniul medierii și a altor proceduri în vederea obținerii unei soluționări amiabile în cazul disputelor familiale internaționale care au ca obiect răpirile de copii.

De precizat faptul că, deși Ghidul menționează și alte metode alternative de soluționare a disputelor, totuși el abordează în principal medierea, în condițiile în care această procedură este cea mai utilizată și promovată metodă alternativă în vederea soluționării litigiilor familiale în cazul răpirii de copii.

În ceea ce privește Noile Reguli ale Medierii așa cum au fost lansate la 4 decembrie 2013 la Paris, cu data de intrare în vigoare la 1 Ianuarie 2014, ele sunt foarte importante în contextul în care alături de Regulile Arbitrale, reprezintă normele aplicabile în materia soluționării alternative a litigiilor. Necesitatea reglementării distincte a regulilor medierii relevă importanța și rolul acesteia, pornind solicitările tot mai dese adresate acestui for de soluționare a disputelor pe calea medierii.

Capitolul I

Considerații generale cu privire la metodele alternative de soluționare a litigiilor în contextul juridic actual

În ultimii ani numărul dosarelor aflate pe rolul instanțelor de judecată a crescut în mod dramatic, sistemul judiciar fiind copleșit de creșterea fără precedent a numărului litigiilor dintre persoane fizice sau juridice iar eficiența justiției aflându-se într-un moment de cum-până¹. Un acces mai bun la o justiție și o justiție care să performeze fac parte integrantă din politica Uniunii Europene. Eficientizarea sistemului de justiție presupune și trebuie să includă și promovarea și încurajarea utilizării metodelor alternative de soluționare a litigiilor.

Metodele alternative de soluționare a litigiilor sunt o alternativă indispensabilă la monopolul instanțelor de judecată în soluționarea conflictelor, ele găsindu-și utilitatea cu privire la drepturi asupra cărora părțile pot dispune. Prin urmare, acronimul de ADR (<<Alternative Dispute Resolution>>, recent înlocuit cu <<Appropriate Dispute Resolution>>) „face referire la procedurile și tehnicile de soluționare a conflictelor în afara sălii de judecată, reprezentând o reacție la ineficiența modalităților tradiționale de soluționare a conflictelor”.

Înainte de a vorbi despre aceste **metode alternative de soluționare a conflictelor** este important să lămurim ce înseamnă **metode tradiționale de soluționare a conflictelor**.

Abordarea tradițională a soluționării conflictelor pornește de la ideea că sursele și cauzele conflictelor trebuie eliminate, impunând în final o soluție care obligă părțile să o respecte, fie că le convine și corespunde satisfacerii intereselor lor, fie că nu le convine și contravine intereselor lor. Altfel spus, metodele tradiționale de soluționare a conflictelor au la bază forța coercitivă, corecția.

---

¹ <http://www.netlawman.co.uk/info/alternative-dispute-resolution.php>

Justiția este o metodă tradițională de soluționare a conflictelor, ea „reprezintă mai întâi o metodă lipsită de violență (...). Dar această lipsă a violenței este limitată de determinarea soluției: judecătorul găsește o soluție printr-un raționament propriu, raționament pe care îl explică părților în judecata sa”¹, aplicând normele legale și în funcție de probele administrate. Soluția pronunțată de judecător și impusă părților prin executarea acesteia nu reprezintă decât exprimarea puterii coercitive a justiției. Evident, există și situații când soluția judecătorului nu este acceptată de către toate părțile aflate în conflict, întrucât de cele mai multe ori una/unele dintre părți câștigă iar cealaltă/celelalte sunt perdante. Ea se impune însă prin forța instituțiilor publice de natură a-i acorda judecătorului concursul la punerea în aplicare a soluției. Astfel, se ajunge iarăși la acceptarea înfrângerii de către învinși și la triumful părții câștigătoare².

La fel se întâmplă și cu sentințele arbitrale sau cu hotărârile judecătorești străine atunci când legea le recunoaște și le declară executorii în urma controlului exercitat de judecător sau de instanțele statului pe teritoriul căruia se cere executarea lor, așa numita procedură de exequatur³. Astfel, în cadrul metodelor tradiționale contencioase, conflictul se soluționează prin intermediul constrângerii sau este însoțit de

---

¹ Thierry Garby, Avocat a la Cour, *La Gestion de Conflits*, Collection Entreprise et Perspective Economiques, Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris, Economica, 49, rue Héricart, 75015 Paris, p. 5.

² A se vedea instituția executării silite ca ansamblu de măsuri prevazute de lege prin care creditorul își realizează, cu ajutorul constrângerii de stat în situația în care debitorul nu-și îndeplinește obligațiile de bunăvoie, drepturile patrimoniale recunoscute prin hotărârea unui organ de jurisdicție sau printr-un alt titlu valabil.

³ www.just.ro: Procedura de „Exequatur este procedura judiciară în cadrul căreia, în urma controlului exercitat asupra hotărârii judecătorești străine de instanțele statului pe teritoriul căreia se cere executarea, hotărârea judecătorească străină este declarată executorie. Legea nr. 105/1992 face vorbire [art. 173 alin. (1)] de executarea hotărârii străine pe teritoriul român, pe baza încuviințării date de instanța judecătorească română competentă. Această încuviințare (exequatur-ul) intervine dacă hotărârea străină nu se execută de cei obligați în acest sens de bunăvoie. (...) Obiectul exequaturului constă în acordarea în statul solicitat a forței executorii și a autorității de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești străine. Condițiile cerute pentru obținerea exequaturului sunt stabilite de legea locului unde urmează să intervină executarea hotărârii judecătorești străine”.

constrângere atunci când debitorul refuză executarea de bunăvoie a obligațiilor sale.

Metodele alternative de soluționare a conflictelor se desprind din metodele tradiționale, propunând nu eliminarea conflictelor sau a surSELor și cauzelor acestora, ci o mai bună gestionare a conflictelor, pornind de la ideea că orice persoană trebuie să încerce să ajungă la un acord înainte de a recurge la forță dar și de la ideea că prin utilizarea forței nu se ajunge la cele mai bune rezultate. Prin intermediul acestei abordări asupra soluționării conflictelor, constrângerea este înlocuită cu inițiativa și consimțământul părților, astfel încât se ajunge la stimularea pozitivă a părților implicate. Schimbarea modului de soluționare a conflictelor reprezintă evident un progres social: într-o societate civilizată preferăm înțelegerea și comunicarea în locul constrângerii. Acest mod de soluționare induce și un efect preventiv, de minimizare a conflictului actual și de eradicare a unor eventuale noi conflicte.

Utilizând constrângerea și forța coercitivă drept singura formă de soluționare a conflictelor, vom ajunge să dăm naștere la mai multe conflicte decât reușim să soluționăm. O atitudine agresivă atrage după sine un răspuns agresiv. Thierry Garby, în cartea sa intitulată „La Gestion de Conflits” descrie foarte plastic răspunsul pe care îl va primi un individ ori de câte ori va aborda o atitudine agresivă în cadrul unui conflict¹.

În literatura de specialitate se vorbește despre „spirala contencioasă” care va aduce cu sine înveninarea relațiilor dintre părți, împiedicarea reluării negocierilor și nașterea dorinței de răzbunare. Senti-

---

¹ Thierry Garby, Avocat a la Cour, *La Gestion de Conflits*, Collection Entreprise et Perspective Economiques, Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris, Economica, 49, rue Hericart, 75015 Paris, p. 5 și următoarele:

„Cea mai sigură metodă de a primi lovituri, este să dai la rândul tău. Expresia <<o să-ți sparg fața>> atrage în general în nasul celui care o folosește. El va reacționa imediat, lovindu-l și mai tare pe protagonist, dacă este posibil. Astfel, conflictul se autogenează sau se agravează! La fel se întâmplă și în contencios. Argumentele prezentate suscită contraargumente mult mai violente. Fiecare încearcă să îl convingă pe judecător că adversarul este un personaj oribil și de rea-credință. Ceea ce la început nu era decât o neînțelegere minoră degenează rapid într-o ceartă violentă.”

mentul de revanșă și dorința de restabilire a „dreptății” părții perdante va fi sursa unor noi conflicte care pot continua de-a lungul mai multor generații.

În schimb, dacă primul conflict s-a soluționat printr-o înțelegere, acordul apare în urma discuțiilor și a negocierilor aducând satisfacție tuturor părților și împiedicând astfel formarea unui cerc vicios al conflictului.

„Consensualismul este pacificator în trei privințe: evită înveninarea conflictului, soluționează conflictul și previne apariția unor noi conflicte”¹.

Pornind de la geneză, semnificația, cauzele și implicațiile filozofice și sociale ale conflictului, despre care vom detalia într-un capitol următor, putem înțelege cu atât mai bine într-o viziune completă și clară metodele alternative de soluționare a litigiilor.

Dacă ar fi să definim cel mai simplu aceste metode, ele ar reprezenta totalitatea procedurilor și tehnicilor de rezolvare a conflictelor exceptând judecata în fața instanței.

Soluționarea conflictelor poate să aibă loc prin îmbinarea mai multor metode alternative de soluționare a disputelor. Odată aleasă modalitatea de soluționare, nu este exclusă alegerea unei alte metode alternative, în orice etapă procesuală atunci când părțile în litigiu o consideră oportună. De exemplu, medierea și arbitrajul pot coabita, în sensul în care ele sunt proceduri alternative care se pot derula atât consecutiv cât și alternativ, neexcluzându-se reciproc. În acest sens menționăm Noile Reguli ale Medierii elaborate de către Comisia de Arbitraj și ADR a Camerei Internaționale de Comerț de la Paris (ICC Paris) unde se stipulează faptul că cele două proceduri se pot derula alternativ, ele neexcluzându-se reciproc. Alegerea metodei alternative este exclusiv atributul părților implicate în litigiu, cu precizarea că în cazul medierii inclusiv soluția aparține părților în timp ce în situația arbitrajului soluția este impusă părților de un tribunal arbitral în condițiile regulamentelor arbitrale și a codului de procedură civilă.

---

¹ Thierry Garby, Avocat a la Cour, *La Gestion de Conflits*, Collection Entreprise et Perspective Economiques, Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris, Economica, 49, rue Héricart, 75015 Paris, p. 5 și următoarele.

Principalele metode alternative de soluționare a conflictelor sunt: medierea, negocierea, concilierea, arbitrajul, expertiză amiable, comisiile de dispută.

Medierea este în general definită drept intervenția într-o negociere sau conflict a unei terțe persoane neutre, imparțiale și fără putere de decizie (mediatorul), care asistă părțile implicate și le ajută să ajungă în mod voluntar la o înțelegere mutual acceptată, în vederea încheierii conflictului. În literatura de specialitate, într-o altă definiție, medierea este o negociere asistată. Christopher W. Moore vede medierea ca pe un dialog sau negociere cu implicarea unei terțe părți, afirmând că fără negociere nu există mediere¹.

Despre particularitățile medierii, principiile călăuzitoare, cadrul legal și derularea procesului de mediere vom detalia și analiza în capitolele ce urmează.

Negocierea este un instrument fundamental al oricărei cooperări umane. Ea constă pur și simplu în a face schimb de propuneri pentru a găsi acorduri în vederea unei acțiuni comune. Negocierea pornește de la seducția între indivizi și ajunge până la încheierea celor mai importante tratate internaționale. Ea construiește state, orașe și drumuri, pune capăt războaielor, proceselor și le permite celor care nu mai vorbeau să reînceapă să lucreze împreună².

În sens larg, negocierea se definește ca o formă concentrată și interactivă de comunicare interumană în care două sau mai multe părți aflate în dezacord urmăresc să ajungă la o înțelegere comună care să rezolve problema dintre ele sau să atingă un scop comun.

Înțelegerea părților poate să constea într-un acord verbal, consolidat printr-o strângere de mână, un consens tacit, o minută, o scrisoare de intenție, un protocol, un memorandum, un contract, o convenție, dar

---

¹ *Mediation Process - Practical Strategies for Resolving Conflict*, Christopher W. Moore, Updated and revised 3rd Edition, Jossey – Bass a Wiley Imprint, 989 Market Street, San Francisco, CA 94103-1741, p. 15-16.

² Thierry Garby, Avocat a la Cour, *La Gestion de Conflits*, Collection Entreprise et Perspective Economiques, Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris, Economica, 49, rue Héricart, 75015 Paris.